

PETRE DIACONU

ÎN CĂUTAREA DAFNEI

Din *Bellum Gothicum* al lui Ammianus Marcellinus¹ și din *De aedificiis* ale lui Procopius² rezultă că în secolele al IV-lea — al VI-lea exista la Dunărea de jos o cetate cu numele de Dafne.

Această cetate este cunoscută în istoriografia modernă și sub numele de Constantiniana Dafne³. Denumirea de Constantiniana Dafne nu este înregistrată însă de nici un izvor literar. Ea s-a impus din convingerea că legenda CONSTANTINIANA DAFNE⁴ de pe unele monede constantiniene⁴ — din aur, argint sau bronz — ar reprezenta numele, în formulare completă, al localității Dafne.

Monedele despre care este vorba se prezintă astfel: pe avers, chipul împăratului cu diadema pe cap și cu privirea îndreptată în sus; de jur împrejur se citește CONSTANTINUS MAX. AVG.; pe revers se distinge Victoria ținând în mână un ram; în fața zeiței se află un trofeu, iar la picioarele ei un sclav; de jur împrejurul Victoriei se citește CONSTANTINIANA DAFNE⁵.

Istoricii și, în special, numismații cred că aceste monede au fost emise cu prilejul întemeierii cetății Dafne, de la Dunărea de jos⁶; și

¹ XXVII, V, 2.

² IV, 7.

³ Spre exemplu, R. Vulpe, *Histoire ancienne de la Dobroudja*, București, 1938, p. 304; D. Tudor, *Oltenia Romană*, ed. III, București, 1968, p. 452; B. Gheorov, în *Fontes Historiae Bulgaricae*, II (I), p. 153, nota 2; I. Barnea, *Din istoria Dobrogei*, vol. II, București, 1968, p. 388—389; N. Bănescu, *Din Istoria Imperiului bizantin*, I, în *Mitropolia Olteniei*, XXI, 1969, nr. 5—6, p. 384. Dintre istoricii care au numit această cetate Dafne și nu Constantiniana Dafne vom aminti pe Bogdan Petriceicu-Hasdeu, *Dina-Filma. Goții și gepizii în Dacia*, București, 1877, p. 7, nota 10 și C. Litzica, *Contribuțiuni la topografia balcanică în Evul Mediu*, I, *Procop din Cezarea*, în revista Ioan Neculce (*Buletinul Muzeului Municipal*), Iași, 1926—1927, p. 60.

⁴ Pentru aceste monede vezi RIC, VII (Patrick M. Bruun, PH. D), Londra, 1966, pp. 563—564, 566, 567; Tot acolo și restul bibliografiei.

⁵ Vezi nota precedentă.

⁶ Dintre istoricii români care au văzut în CONSTANTINIANA DAFNE de pe monedele constantiniene numele cetății Dafne ne mulțumim a cita pe G. Popa-Lisseanu, *Izvoarele Istoriei Românilor*, XV, *Procopius din Cezarea — De Aedificiis*, București, 1939, p. 29; D. Tudor, *op. cit.*, *loc. cit.*; I. Barnea, *op. cit.*, p. 389.

intrucît se presupune că ele datează din 328—329 s-a ajuns la concluzia că așa numita Constantiniana Dafne a fost zidită între acești ani.

În ce ne privește, vom atrage atenția că baterea unor monede în aur, argint și bronz în cinstea unui oraș — altul decît Constantinopol sau Roma — apare ca un fenomen neobișnuit pentru vremea împăratului Constantin cel Mare. Această împrejurare cît și faptul că numele cetății Dafne nu este menționat sub forma Constantiniana Dafne dă nici un izvor literar ne îndeamnă să punem sub semnul îndoielii existența unui raport între cetatea Dafne și amintitele monede. De aceea noi vom încerca să dăm o altă explicație legendei CONSTANTINIANA DAFNE de pe monedele constantiniene.

Cuvîntul dafne (*daphne*) înseamnă în limba latină (ca și în limba greacă din care a fost împrumutat) dafin, lauri. În același timp, el mai înseamnă izbîndă, triumf, victorie⁷.

În consecință, este de presupus că Dafne din legenda monedelor constantiniene are cel de-al doilea înțeles adică pe cel de izbîndă, victorie, trofeu. În acest caz CONSTANTINIANA DAFNE cu sensul de izbînda sau triumful constantinian nu constituie altceva decît o nouă variantă a sumedeniei de legende cu o semnificație asemănătoare de pe monedele lui Constantin cel Mare⁸.

Astfel prezentîndu-se lucrurile este de presupus că monedele cu legenda CONSTANTINIANA DAFNE au fost bătute nu în cinstea unui oraș, ci în cinstea unei victorii a trupelor romane; iar dacă aceste monede datează, într-adevăr, din anii 328—329, așa cum ne asigură numismații, atunci se poate admite că ele au fost emise pentru a comemora victoria obținută de Constantin cel Mare asupra marcomanilor. Se știe doar că tocmai în acea vreme s-a desfășurat la Rin un crunt război între romani și marcomani. În măsura înșă în care se va dovedi că data emisiei acestor monede este alta decît cea acceptată astăzi (anii 328—329), atunci conedele cu legenda CONSTANTINIANA DAFNE trebuie legate de un alt război al oștilor lui Constantin cel Mare.

Oricum ar fi, nimic nu ne îndreptățește să stabilim un raport între CONSTANTINIANA DAFNE de pe monedele din secolul al IV-lea și Dafne din izvoarele literare, fapt pentru care — în cele ce urmează — ori de cîte ori ne vom referi la cetatea Dafne, o vom numi ca atare și nu Constantiniana Dafne.

Din spusele lui Ammianus Marcellinus reiese că Dafne era situată pe malul de sud al Dunării. Din păcate, în arătările istoricului roman nu mai există alte puncte de reper.

Procopius, în schimb, afirmă categoric și „explicit“ că Dafne se afla în fața Trasmarișcâi (Turtucaia, Tutrakan), deci, pe malul stîng al Dunării.

---

⁷ *Thesaurus Graecae Linguae* ab Henrico Stephano, II, 3, Paris, 1834. (ed. C. B. Hase și G. și L. Dindorf), col. 920, s.v.

⁸ Asupra multitudinii și variației legendelor de pe monedele constantiniene vezi RIC, VII, (Patrick M. Bruun, Ph. D.), Londra, 1966, p. 721—764.

Bogdan Petriceicu-Hasdeu încercînd să înlătore contradicția dintre spusele lui Ammianus Marcellinus și cele ale lui Procopius, postula existența a două localități — Dafne : una, situată la sud de Dunăre, iar cealaltă „pe țărmul nordic“ al fluviului. Savantului român îi era „peste puțință a vedea în ambele [Dafne] una și aceeași localitate“⁹.

Toți ceilalți istorici, însă, au admis că referințele lui Ammianus Marcellinus și cele ale lui Procopius — despre Dafne — privesc una și aceeași localitate.

Punînd cel mai mare preț pe precizările lui Procopius, acești învățați au susținut că Dafne ar fi fost situată în zona Olteniței din fața Turtucaiei. Drept urmare, unii au căutat-o chiar la Oltenița¹⁰ ori ceva mai la răsărit, la Spanțov¹¹ sau la Ulmeni¹², iar alții la gura Argeșului¹³ sau chiar la gura Mostiștei¹⁴. De curînd s-a emis ipoteza localizării Dafnei la Curcani, pe Argeș¹⁵, localitate situată la circa 15 km. nord de Oltenița.

⁹ B. Petriceicu-Hasdeu, *op. cit.*, *loc. cit.*

¹⁰ N. Bănescu, *op. cit. loc. cit.*

¹¹ Gr. Tocilescu, *Monumente epigrafice și sculpturale*, București, 1908 ; G. Popa-Lisseanu, *Cetăți și orașe greco-romane în noul teritoriu al Dobrogei*.

¹² V. Pârvan, *Municipium Aurelium Durostorum*, în *Rivista di Filologia e d'instruzione classica*, N.S., anul II, fasc. III, Torino, 1924, p. 28 (extras) ; K. Patsch, *Beiträge zur Volkerkunde von Südosteuropa*, III ; *Die Völkerbewegung an der unteren Donau in der Zeit von Diokletian bis Heraclius, 1 Teil bis zur Abwanderung der Goten und Taifalen aus Transdanuvien* (Akad. der Wiss. in Wien philos. — hist. Classe, Bd. 2) Wien und Leipzig 1928, p. 20.

¹³ Referințe complete la D. Tudor, *op. cit.*, p. 452. La acestea mai adăugăm pe Zeuss, *Die Deutschen und die Nachbarstämme*, München, 1837, in 8, p. 437.

¹⁴ R. Vulpe, *op. cit.*, p. 304.

¹⁵ A. Deculescu, *Unde a fost „Constantiniana Dafne“ ?*, în *Magazinul istoric*, III, (32) noiembrie, 1969, p. 45—47. Ipoteza localizării Dafnei la Curcani se întemeiază pe descoperirea în acel loc a două monede de aur — una din timpul lui Iovian (363—364), iar alta din vremea lui Valens (367), cum și pe câteva fragmente ceramice (cioburi de vase și bucăți de cărămidă, acestea din urmă cu resturi de mortar) de factură romană. Lăsînd la o parte monedele care au o largă circulație, elementele arheologice invocate de A. Deculescu sînt cu totul insuficiente pentru localizarea propusă, iar, pe deasupra, ele sînt și nesemnificative. Fiînd descoperite într-o așezare de tip Sintana de Mureș-Cerneahov, aceste vestigii se înscriu în seria obișnuitelor elemente romane aduse „prin import“ din dreapta Dunării. Dealtfel, la Curcani, acolo unde au fost reperate cele câteva „dovezi materiale“ de factură romană, avem de-a face cu o așezare cerneahoviană și nicidecum cu una romană. Identificării propuse de A. Deculescu i se opune și împrejurarea că această comună — adică Curcanii — se află la o bună depărtare de Dunăre (circa 16 km) ceea ce contravine chiar spuselor lui Procopius despre Dafne. A. Deculescu, dîndu-și seama de acest inconvenient, încearcă să-l înlătore prin afirmația că Dafne nu putea fi zidită decît la Curcani, pe terasa înaltă a vechiului curs al Argeșului, întrucît zona Olteniței era inundabilă în antichitate. O atare afirmație, însă, nu numai că nu se bazează pe vreo dovadă, dar ea este în totală contradicție cu stricta realitate hidrologică. În antichitate, nivelul fundului albiei Dunării, fiind mai scăzut, iar regimul apelor Dunării mai echilibrat, zona Olteniței nu avea cum să fie periclitată de inundații. Că în vechime zona Olteniței era neinundabilă o dovedește cu prisosință mulțimea așezărilor de acolo — datele începînd din neolitic și pînă în secolul al IV-lea.

Identificările propuse nu-și găsesc însă o confirmare în cercetările de teren. De altfel, nici un arheolog din trecut ori din zilele noastre, român sau străin, nu a surprins vreun indiciu despre existența unei așezări fortificate romane la Oltenița sau în împrejurimile acesteia ; în plus, nici un călător străin ori român din epoca medievală nu menționează prezența în această regiune a unor ruine care ar putea fi atribuite unei cetăți romane, ori care ar fi ea ; în sfârșit, nicăieri, la Oltenița și în împrejurimi, nu se păstrează tradiția unei atari cetăți.

O eventuală localizare a Dafnei în *amonte* sau în *aval* de Oltenița, în zona cuprinsă între Turnu Măgurele și Piua Pietrii, de asemenea, nu poate fi susținută, din punct de vedere arheologic.

După cum se vede, știrea lui Procopius, privind existența Dafnei pe malul stîng al Dunării — nu-și găsește confirmarea în rezultatele cercetărilor arheologice.

În consecință, sîntem obligați să ne întoarcem la referințele lui Ammianus Marcellinus, potrivit cărora cetatea Dafne s-ar fi aflat la sud de Dunăre. Dealtfel, spusele lui Ammianus Marcellinus sînt mai demne de crezare decît cele ale lui Procopius ; în primul rînd, pentru că Ammianus a fost contemporan evenimentelor pe care le relatează, iar în al doilea rînd, pentru că — fiind militar de profesie — el trebuie să fi avut o imagine suficient de exactă asupra topografiei cetăților de pe malul Dunării. În sfârșit, nu este exclus ca Ammianus Marcellinus să-și fi completat cunoștințele despre realitățile geografice de la Dunărea de jos și prin intermediul prietenului său Gaudentius (tatăl lui Aetius) originar tocmai din aceste părți. Dar, iată ce ne spune Ammianus Marcellinus în legătură cu Dafne : „*et pubescente vere, quaesito in unum exercitu, prope Dafnen nomine munimentum, est castra metatus, ponteque contabulato supra navium foros, flumen transgressus est Histrum resistentibus nullis*“¹⁶.

Va să zică, împăratul Valent — căci despre el este vorba — în expediția sa din anul 367 împotriva goților *întîi* a ajuns la Dafne și apoi a traversat Dunărea.

Ammianus mai ține să precizeze că romanilor, în timp ce se construia podul de vase, nu li s-a opus nimeni.

De la sine înțeles că dacă Dafne ar fi fost situată pe malul stîng al fluviului, Ammianus Marcellinus n-ar mai fi postulat eventualitatea unei acțiuni barbare menite să tulbure construirea podului de vase ; căci este greu de conceput ca niscaiva barbari să fi putut tulbura trecerea Dunării de către armata lui Valens — dacă ambele capete ale podului erau plantate în teritorii stăpînite de romani.

Prin urmare, din interpretarea datelor oferite de fraza lui Ammianus Marcellinus rezultă că Dafne se afla la sud de Dunăre.

Afirmația noastră se mai sprijină pe un element. În *Notitia Dignitatum*, printre oștile comitatense sînt menționate și următoarele două unități : *constantini dafnenses* și *balistarii dafnenses*¹⁷. Este vorba, așa-

¹⁶ *Bellum Gothicum*, XXVII, V, 2.

¹⁷ *Notitia Dignitatum*, Or, VIII, 13—14, 45—46.

dar, de două unități militare care rezidau la Dafne. Avînd în vedere faptul că unitățile militare comitatense nu puteau — sub nici o formă — să-și aibă sediul într-o cetate de la nord de Dunăre¹⁸, se înțelege de la sine că Dafne se găsea la sud de fluviu.

Dar unde anume ?

Este de presupus că Dafne nu se afla la o distanță prea mare de Silistra, de vreme ce Valens, a găsit răgazul necesar ca în timpul expediției împotriva goților, să treacă și prin acest oraș¹⁹.

Să reținem, deci ! Vadul de la Dafne se afla în apropiere de Durostorum ; iar singurele vaduri din zona Durostorumului pe unde se putea opera o traversare a Dunării, cu alte cuvinte, singurele locuri care ar putea fi identificate cu Dafne erau : la apus — Turtucaia și la răsărit — Dervent și Pirjoaia²⁰.

Turtucaia, însă, nu poate fi luată în seamă din următoarele două motive : în primul rînd, așezarea romană din acel loc se numea în secolul al IV-lea Transmarisca ; prin urmare, ea n-avea cum să se mai numească și Dafne ; iar, în al doilea rînd, vadul de la Turtucaia se află la o distanță prea mare (60 km.) de Durostorum.

Dafne nu putea fi nici la Dervent. Din aprecierea pușinelor date pe care ni le oferă Ammianus Marcellinus, Notitia Dignitatum și Procopius din Cezarea, rezultă că Dafne era o așezare fortificată, pe cît de întinsă pe atît de intens locuită. Or, cercetările arheologice documentează existența la Dervent cel mult a unui fort și în nici un caz a unei mari cetăți.

În consecință, nu ne mai rămîne decît să admitem că Dafne se afla la Pirjoaia (azi Izvoarele)²¹ localitate situată la o depărtare de 26—27 km. în *aval* de Durostorum.

Ce anume elemente pledează pentru localizarea propusă de noi ? Aici, la Pirjoaia, sîntem în dreptul celui mai bun vad de traversare a fluviului din întreaga zonă dunăreană ce se întinde de la Transmarisca (Turtucaia) la Carsium (Hirșova). Între Pirjoaia — de pe malul sudic al Dunării — și Coslogeni — de pe malul nordic al brațului Borcea — drumul prin Balta Ialomiței urmărește culmile unei suite întregi de grinduri și popine, locuite — aproape fără întrerupere — din neolitic și pînă în plină epocă feudală. Că la Pirjoaia acelor vremuri

¹⁸ Trupele comitatense erau cantonate, în general, în interiorul provinciilor. Cf. Robert Grosse, *Römische Militärgeschichte von Gallienus bis zum Beginn der byzantinischen Themen Verfassung*, Berlin, 1920, p. 85.

¹⁹ Împăratul Valens semnează la Durostorum în ziua de 25 sep. 367 două *constitutiones* (Cod. Theod. X, 1, 11, și XII, 6, 14). Cf. V. Pârvan, *op. cit.*, p. 28.

²⁰ Aici se poate aduce obiecția că trupele comitatense nu puteau staționa într-o cetate de pe malul Dunării ; ne grăbim să adăugăm însă că în anumite condiții geografice, unitățile comitatense ocupau locuri din imediata apropiere a frontierei (vezi în această privință Denis van Berschen, *L'armée de Dioclétien et la réforme constantinienne*, Paris, 1952, p. 111). Prin aceasta nu trebuie să înțelegem însă, că trupele comitatense puteau rezida și în cetățile-capete de pod.

²¹ Pentru așezarea de la Pirjoaia vezi bibliografia la Petre Diaconu și Niță Anghelescu, *Urme vechi de locuire în colțul de sud-vest al Dobrogei*, în Revista Muzeelor, V, 4, 1968, p. 351 nota 11 ; La aceasta vom mai adăuga : V. Culică, *O unealtă scitică de orfăurârie la Dunărea de jos*, în SCIV, 18, 1967, 4, p. 677 și bibliografia de-acolo.

exista un important vad de trecere o dovedește — între altele — și mulțimea „plumburilor“ comerciale descoperite acolo²². Sigiliile, datînd din secolele IV—V, provin de la baloturi de marfă aduse pe apă sau pe uscat. După verificarea în stația vamală de la Pîrjoaia, baloturile de marfă erau transbordate pe malul nordic al Dunării, în *Barbaricum*.

Tocmai existența acestor plumburi ne îndreptățește acum cîțiva ani să susținem că așezarea romană de la Pîrjoaia a fost unul dintre cele „două orașe de la Dunăre“ prin care li se permitea goșilor, la capătul războaielor cu Valens, să facă negoț cu lumea romană²³.

De la sine înțeles că așezările cu astfel de rosturi trebuie să fi fost, înainte de orice, prielnice vaduri de trecere a Dunării.

Localizînd cetatea Dafne la Pîrjoaia noi mai ținem seama și de următoarele considerente : 1) vadul pe unde trupele lui Valens au trecut fluviul în anul 367 trebuia să se găsească în apropiere de o bază navală, pentru că numai în chipul acesta putea fi asigurată, pe de o parte, „închegarea“ rapidă a unui pod de vase, iar pe de altă parte, paza acestuia în tot cursul operațiilor militare. Or, cetatea de la Pîrjoaia se afla în apropiere de *Altinum* (Oltina ?) unde este atestată o unitate de *militēs nauclarii Altinenses și de Flaviana* (Beilic, probabil)²⁴ unde se afla o altă unitate de *militēs nauclarii* ; 2) vadul pe unde oștile lui Valens au traversat Dunărea — adică Dafne — nu trebuia să se găsească la o distanță prea mare de drumul strategic care lega Marcianopolis (capitala Moesiei Secunda) de Dunăre²⁵. Or, Pîrjoaia se afla aproximativ la capătul nordic al acestui drum. În treacăt vom reaminti că drumul la care ne-am referit marca oarecum și limita dintre provinciile Moesia Secunda și Scythia Minor²⁶.

Identificînd cetatea de la Pîrjoaia cu Dafne avem de întîmpinat însă următoarea dificultate : Din Itinerariul Antonin rezultă că la Pîrjoaia era *Sucidava*²⁷ (firește, aici este vorba de *Sucidava* din Moesia Secunda).

Într-o atare situație, localizarea propusă de noi nu poate fi susținută decît dacă se admite că numele de *Sucidava* a fost înlocuit la

---

²² Petre Diaconu, *Urme vechi creștine descoperite în colțul de sud-vest al Dobrogei*, în BOR, LXXXI, 5—6, Mai—Iunie, 1963, p. 548—550.

²³ *Ibidem*.

²⁴ Această cetate se găsește pe malul sud-estic al lacului Mîrleanu și nu pe Dunăre. De altfel, după opinia noastră porturile militare de pe linia Dunării de jos din epoca romană, trebuie căutate cu deosebire pe malurile lacurilor dunărene, deci la o oarecare distanță de fluviu. O bază navală amenajată pe malul unui lac oferea următoarele avantaje : a) ea nu era expusă loviturilor sloiurilor de gheață în timpul iernii și primăverii ; b) era ferită de atacurile dușmanilor de pe malul stîng al Dunării, mai ales iarna, cînd aceștia puteau traversa fluviul pe gheață, fără prea mare dificultate.

²⁵ Și aceasta cu atît mai mult cu cît Marcianopolis a îndeplinit în vremea războiului cu goșii (pe timpul lui Valens) rolul de *cartier general*.

²⁶ Cf. R. Vulpe, în SCIV, VI, 1955, 3—4, p. 439.

²⁷ C. Litzica, *op. cit.*, p. 61. Primul care a plasat *Sucidava* la Pîrjoaia (azi Izvoarele) jud. Constanța a fost căpit. M. D. Ionescu, *Dobrogea în pragul veacului al XX-lea*, București, 1904, p. 529, nota 3, „*Sucidava* trebuie căutată undeva între lacurile Gîrlîța și Oltina (poate la Satu-Nou sau Pîrjoaia)“.

un moment dat cu cel de *Dafne*. Și faptul n-ar fi de mirare. Sintem doar în vremea în care începuse să fie schimbate numele unora dintre localitățile din Peninsula Balcanică.

Poate că tocmai o asemenea operație să explice confuzia din descrierea lui Procopius. Este posibil ca istoricul bizantin, care știa că *Dafne* se numise odinioară *Sucidava* — atunci când a ajuns cu descrierea la prezentarea ei — să-i fi atribuit acesteia datele celeilalte *Sucidave*, (din *Dacia Ripensis*) aflate, într-adevăr, în stînga Dunării, la *Celei*, vizavi de *Oescus* (Ghîghen), R. P. Bulgaria.

Oricum ar fi, este tulburătoare perfectă corespondență dintre datele atribuite *Dafnei* de către Procopius și cele care sînt proprii *Sucidavei* din *Dacia Ripensis*. Spre exemplu, Procopius afirmă că *Dafne* a fost zidită de Constantin (ὄπερ καταντικρὺ ἐν τῇ ἀντιπέρας ἡπίερω Κωνσταντίνος ποτε Ῥωμαίων βασιλεὺς φρουρίον οὐκ ἀπημελημένως ἠκοδομήσατο, Δάφνην ὄνομα), iar cercetătorii care lucrează la *Celei* ne asigură că veștirea de-acolo „începe în plină epocă constantiniană“ cînd s-a construit fortăreața²⁸. Procopius subliniază că cetatea *Dafne* a fost distrusă de barbari, (ὁ δὲ πρόϊόντος τοῦ χρόνου βάρβαροι μὲν ἀφαρίζουσι τὸ παράπαν) iar arheologii constată că cetatea de la *Celei* a fost distrusă „printr-un violent incendiu, în cursul domniei lui Teodosie al II-lea“ de către barbari²⁹. Procopius susține că *Dafne* a fost rezidită din temelii de către Justinian (Ἰουστινιανὸς δὲ ἀνωκοδομήσατο βασιλεὺς ἐκ θεμελίων ἀρξάμενος), iar arheologii ajung la concluzia că cetatea de la *Celei*, în forma sa actuală, a cunoscut o nouă prosperitate în vremea acestui împărat³⁰.

Iată, așadar, motivele care ne-au determinat să credem că *Dafne* s-ar fi aflat la *Pirjoaia*, pe locul cetății cunoscute în vechime sub numele de *Sucidava*, iar astăzi sub numele de *Kale Gherghe*.

Desigur, localizarea *Dafnei* la *Pirjoaia*, întemeindu-se și pe elemente mai mult sau mai puțin conjecturale, nu depășește limitele unei ipoteze de lucru. De aceea la capătul succintei noastre contribuții ne vom opri numai asupra următoarelor două concluzii: 1) cetatea *dunăreană* prin dreptul căreia armatele lui Valens au traversat fluviul în 367 se numea *Dafne* și nu *Constantiniana Dafne*; 2) cetatea *Dafne* se afla pe malul sudic al *Dunării*, așa cum reiese din precizările lui Ammianus Marcellinus și nu pe cel nordic cum ne asigură Procopius.

Cea de-a doua concluzie este de natură să certifice, odată în plus, seriozitatea informațiilor lui Ammianus Marcellinus și în același timp să evedențieze încă una dintre erorile din opera lui Procopius³¹.

²⁸ D. Tudor, *op. cit.*, p. 439.

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ *Ibidem*.

³¹ Asupra felului cum trebuie apreciată „precizia“ datelor lui Procopius în *De Aedificiis* vezi Prokopius, în R.E., XXIII, 1, 1957, (sub voce) col. 575—587. Berthold Rubin, idem, *Das Zeitalter Justinians*, Berlin, 1960, 1, p. 175—177. Gl. Downey, *Prokopius on Antioch, A study of Method in the „De aedificiis“*; Byzantinion, XIV, 1939, p. 365—378; G. Soyter, *Die Glaubwürdigkeit des Geschichtsschreibers Prokopius von Kaisareia*, B.Z., 44, 1951, p. 541—545.

À LA RECHERCHE DE DAFNÉ

Résumé

Dans cet article l'auteur essaie de prouver que la cité de Dafné du Bas-Danube n'a jamais porté le nom de *Constantiana Dafné*. Si ce nom a été accepté dans l'historiographie moderne, c'est parce qu'on se fondait sur l'existence de quelques monnaies de Constantin, qui ont sur leur revers la légende CONSTANTIA DAFNÉ. L'auteur est d'avis que la légende susmentionnée doit être lue : la victoire ou le triomphe de Constantin. Dans ce cas, les monnaies doivent être rapportées à une victoire de l'armée romaine à l'époque de Constantin le Grand.

Dans la seconde partie de l'article, l'auteur compare les narrations d'Ammienus Marcellinus et de Procopius, les deux écrivains antiques qui font mention de la cité Dafné et il arrive à la conclusion que les témoignages d'Ammienus se rapprochent davantage de la vérité historique. L'affirmation de Procopius, selon laquelle Dafné se serait trouvée sur le rive gauche du Danube, vis-à-vis de Transmarisca (de nos jours Turtucaia) n'est pas confirmée par les fouilles archéologiques. Par conséquence, il ne faut prendre en considération que les données d'Ammienus, conformément auxquelles Dafné se trouvait au sud du Danube.

L'auteur propose de fixer la place de Dafné à Pîrjoaia (Izvoarele) à 27—28 km en aval de Durostorum. Là, à Pîrjoaia, il y avait dans l'antiquité un gué favorable au passage du Danube.

AUF DER SUCHE NACH DAPHNE

Zusammenfassung

Der Verfasser trachtet in diesem Aufsatz zu beweisen, daß die Festung Dahne an der Unteren Donau nie Constantiniana Dafne geheißen hat. Diese Benennung scheint von der modernen Geschichtsschreibung angenommen worden zu sein, in dem man davon ausging, daß Münzen von Constantin auf der Rückseite die Inschrift CONSTANTINIANA DAFNE tragen. Der Verfasser meint, daß diese Inschrift als : der Sieg Constantins gedeutet werden muß. In diesem Fall sind die Münzen mit einem Sieg der römischen Truppen zur Zeit Constantins des Großen in Verbindung zu bringen.

Im zweiten Teil des Aufsatzes vergleicht der Verfasser die Angaben des Ammienus Marcellinus mit denen des Procopius — der beiden Schriftsteller der Antike, die die Festung von Daphne erwähnen — und gelangt zu der Schlussfolgerung, daß die Aussagen des Ammienus der historischen Wirklichkeit näher sind. Die Behauptung des Procopius, wonach sich Daphne auf dem linken Ufer der Donau, Tamarisca gegenüber (heute Turtucaia) befunden hätte, wird archäologisch nicht bestätigt. Folglich sind die Angaben des Ammienus in Betracht zu ziehen, denen entsprechend Daphne südlich der Donau gelegen ist.

Der Verfasser schlägt als Lokalisation von Daphne die Ortschaft Pîrjoaia (Izvoarele) vor, die 27—28 km flußabwärts von Durostorum gelegen ist. Hier in Pîrjoaia gibt es aus der Antike eine günstige Furt über die Donau.